

Išvyka į Ukrainą, ten, kur karas, dabarties siaubas ir praeities absurdas

SVETUR APSILANKIUS

Baigiantis rugpjūčiui, Kupiškio viešosios bibliotekos darbuotoja Rūta Vilkenė, šiemet subūrusi Kupiškio jaunuosius skautus, pasiryžo unikaliai kelionei į Rytų Ukrainą, Mariupolį, į karo paliestos teritorijos kaimynystę. Ne iš turistinio smalsumo važiavo, o prisidėdama prie skautų ir neformalaus judėjimo „Misija – pilietis“ jaunimo vadovų grupės.

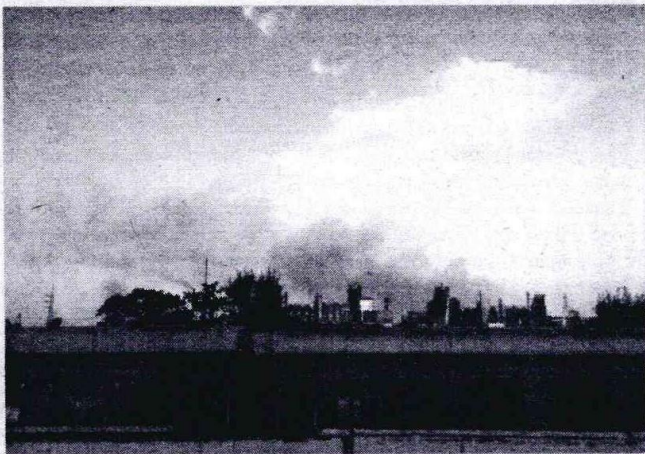
Rizika, avantiūra? „Unikali, labai įdomi patirtis, džiaugiuosi, kad ryžausi dalyvauti stovyklos vadovų atrankoje, kad man pasisektų ten pakliūti“, – tvirtino R. Vilkenė, vartydama šūsnis kelionės nuotraukų, pasakodama bičiuliams patirtus įspūdžius.

Dalelė šios vasaros patirties pateko ir į mūsų pokalbį.

Ada DVARIONAITĖ

ISTORIJOS IR POLITINĖS KVAILYBĖS NUOTRUPOS

Šį tarptautinį projektą organizavo Ukrainos jaunimo reikalų ir sporto ministerija, jis yra tęstinis, rengiamas bene ketvirtą kartą. Į patriotizmo ir pilietiškumo ugdymo stovyklą „Laisvės palikuonys“ kviečiami paaugliai iš Lenkijos, Lietuvos ir Ukrainos, iš viso per 100 dalyvių. Iš Lietuvos šįkart va-

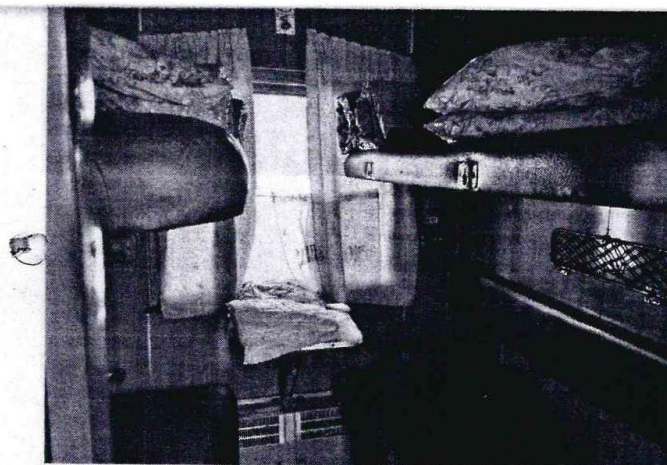
Sušaudytas vagonas Mariupolyje, pramonės gamyklų dūmai virš miesto.

žiavo 20 jaunuolių iki 17 metų ir 5 vadovai. Daugiausia buvo šiauliečių, nes grupę rinko Šiaulių skautų vadovas Sergejus Staponkus.

Tarptautinė jaunimo stovykla įsikūrė buvusiose geležinkelininkų poilsio namuose Urzūfo kaimelyje ant Azovo jūros kranto, apie 1 kilometrą nuo karinės bazės, už kelių kilometrų nuo karinio poligono. Pati karo zona yra už 60–70 kilometrų, girdėti sprogimai, vakarais ir naktimis tamsą apšviečia raketos. Bet iki šios taikos meto žmonėms neįsivaizduojamos patirties dar buvo dvi dienos ekskursijų pačiame Kijeve.

„Buvo surengta nemažai isto-

rinių ekskursijų po Kijevo muziejus, buvome Kijevo Pečorų lauroje, Maidano muziejuje. Šiemet atidarytas Maidaniukas, savitas atminties memorialas palei Dnieprą. Atidarytas ir naujas stiklinis tiltas, jungiantis Žmonių draugystės (taikos) arką ir šv. Volodymyro kalvą. Pataikėme atvykti per Ukrainos Nepriklausomybės dieną, sužavėjo žmonių nuotaika, patriotinis nusiteikimas. Beveik visi apsirengę nacionaliniais išsiuvinėtais drabužiais, pilnas miestas džiugiai nusiteikusių žmonių, visi dalyvauja įvairiose akcijose, ir mes buvome ten pakviesti, įtraukti. Lietuviams jie labai dėmesingi, išskirtinai

Kelionė sovietiniu senu traukiniu iš Kijevo į Mariupolį.

Švenčiama Nepriklausomybės diena Kijeve. Iš žurnalų žmonės karpo linkėjimus savo šaliai ir deda gatvėje. Rūtos Vilkenės nuotraukos

nuoširdūs“, – pasakojo Rūta.

Būti Kijeve ir neaplinkyti buvusio Ukrainos vadovo Viktoro Janukovyčiaus vilos neįsivaizduojama, tad organizatoriai stovyklos dalyvius irgi ten nuvežė. O jau ekskursantų susidomėjimas ir eilės žmonių, norinčių pamatyti, paliesti, pavaikšėti, paaikšėti...

„140 hektarų teritorija, apėjome tik mažą dalelę. Visur gigantizmo manija, didžiulės kėdės, didžiulės statulos, viskas iš marmuro ir aukso, didžiausi svečių nameliai, sporto kompleksai, žirgynas, zoologijos sodas. Laboratorija, skirta tikrinti maisto kokybei, ar neužnuodytas. Visas pastato aukštas skirtas drabužinei. Asmeninis restoranas – laivas. Į gyvenamąjį namą mūsų neįleido, jis rekonstruojamas. Vaikai stebėjosi, kopė ant tų didžiulių lauko kėdžių, šūkčiojo, ką veikti tose marmuro salėse, kaip gyventi ir jaustis tokia muziejuje? Patys ukrainiečiai ten suvažiuoja su šeimomis, pasitiesia pievelėse prie tvenkinių kilimėlius, užkandžiauja, ilsisi. Visur pilna prekeivių, įvairiausių suvenyrų, pardavinėjami net pašarai žuvims, kad ekskursantai galėtų čia pat jas pašerti“, – žiūrinėjome kelionės nuotraukas, atskleidžiančias dar neišblėsusius įspūdžius.

REISO PAVADINIMAS – KARAS

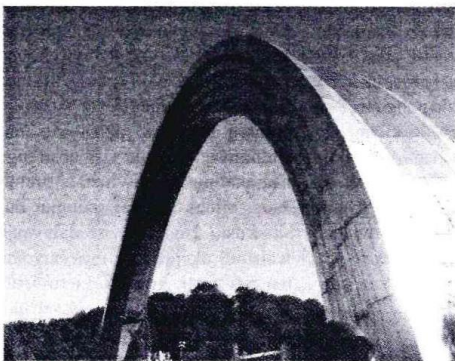
Stovyklos dalyviai iš Kijevo į Mariupolį keliavo senu sovietiniu traukiniu, dabarties jauniems žmonėms – neregėta seniena. Traukinį patys ukrainiečiai vadina įsimintinai: „Kijev – voina – Kijev“ (Kijevas – karas – Kijevas).

Nukelta į 8 p.

Išvyka į Ukrainą, ten, kur karas, dabarties siaubas ir praeities absurdas

Akmeniniai kapai ir lietuvių ekskursija. Vėliava apsigaubusi – Rūta Vilkienė.

Šiomet Kijeve pastatytas Maidaniukas – taikos arka link Volodymyro kalvos. Rūtos Vilkienės nuotrauka

Spalvinga karo bazės tvora su vielomis.

Vieną vaikų stovyklos namelį jau nuplovė jūra.

Atkelta iš 7 p.

Iki galutinės stotelės Mariupolyje jis važiuoja, tiksliau, lėtai nudarda per 19 valandų. Kelionės bilietas kainuoja 6 eurus.

„Laiką trumpinome dainuodami, visi skautai dainingi, armnika pritarė mūsų bendrakeleivis šiaulietis žurnalistas Alvydas, – pasakojo pašnekovė Rūta. – Stotelėse vietiniai žmonės siūlė pirkti įvairių uogų, bandelių, o parduotuvėlės ten pustuštės, nykios.“

Pats Mariupolis, anot pasakotojos, pasitiko tarsi maro zona. Namai subombarduoti, sugriauti, langai išdaužyti. Bet pramonė veikia, mašinų, įrenginių gamyklos dirba, kyla viršum miesto dūmai. Miesto gatvės ištuštėjusios, labiausiai sukrečia valkataujantys šunys, katės. „Jie suluošinti, pamatai šuniuką be kojos... Vairai buvo sukręsti tokių vaizdų. Daug žmonių neįgalųjų vežimėliuose, be galūnių. Pasijutome tarsi akimirksniu

perkelti į kitą pasaulį, pamatėme iki šiol nepatirtą karo siaubą“, – grįžome prie svarbiausio kelionės tikslo.

IŠGYVENIMO PAMOKOS

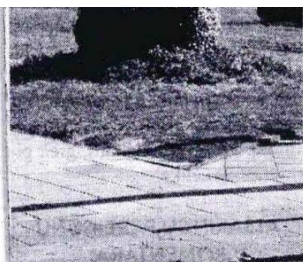
Stovyklos gyvenimo tvarka buvo griežta, reikėjo keltis 7 valandą ryto, kariškiai vesdavo mankštą, po to rytinės maudynės jūroje. Vėliau laukė įvairūs edukaciniai užsiėmimai, ekskursija į karinę bazę, į keliolikos milijonų metų senumo akmenų „kapines“, o tie akmenys keisti, vulkaninės kilmės.

„Buvo mokomieji užsiėmimai, kaip pastatyti arkinį tiltą pagal Leonardo da Vinčio metodą, kaip saugiai elgtis su ginklais, kaip surinkti ir išardyti automatą. Vyko pirmos medicinos pagalbos mokymai, mokė karo lauko medikai. Surengti išlikimo gamtoje ekstremaliomis sąlygomis (pavyzdžiui, atsidūrus vienam naktį miške) užsiėmimai. Buvo paskaitų

apie patyčias, apie kibernetinį saugumą. Ir daug kultūrinės veiklos. Buvo grupių prisistatymo vakaras, visi mokėsi vieni kitų dainų, šokių. Lietuviai mokė sutartinių, šokti „Oirą, blynus kepti“ ir kitokių žaismingų patrepsejimų, kurie visiems labai patiko. Ant jūros kranto vyko tarpkultūrinis vakaras, lietuviai suvaidino savo istorinį herojų Vytautą Didįjį. Pilnos veiklos dienos kaipmat pralėkė.

Atsisveikinant buvo daug graudulio, daug ašarų, liūdesio dėl išsiskyrimo su naujais draugais. Vėl senas traukinys, vėl 19 valandų kelionės iki Kijevo pro gelstančių saulėgrąžų laukus, beribes stepes, keliavimas link namų“, – užbaigėme pašnekės su Rūta apie unikalią šios vasaros patirtį.

Unikalią jai ir ne mažiau išskirtinę paaugliams, jaunuoliams. Jie sugrįžo, tikėtina, rimtesni, labiau subrendę, pamatę gyvenimą šalia karo. Ir visai netoli nuo mūsų taikių namų.

Zgiežo miesto simbolis sėkmingai naudojamas ir želdiniuose. Ingridos Bernatavičienės nuotrauka

lis – bronzinis ežiukas, letenėlėse laikantis miesto herbą, pastatytas bene prieš penkiolika metų, tebe puošia miesto aikštę, kaip dar vienas ryšių patvirtinimas.

Žinoma, pastovesniam bendradarbiavimui įvairiais lygmenimis trukdo ne tik kalbos barjeras – apie 800 kilometrų atstumas taip pat nelengvai įveikiamas, miestų dydžiai irgi skirtingi.

Zgieže gyvena apie 60 tūkst. gyventojų, tačiau šiuolaikinės in-

formacinės ir ryšių priemonės, ilgametė patirtis leidžia manyti, kad kontaktai ir bendradarbiavimas turi ateitį.

Bendravimas, asmeninių kontaktų palaikymas didina ir pasitikėjimą vienu kitais valstybiniu lygmeniu, o tai tikrai svarbu, ypač tarp lietuvių ir lenkų tautų, turėjusių ilgą 300 metų bendros valstybės istoriją.

Algirdas VENCKUS